

هانس گئورگ گادامر

هرمنوتیک دین و اخلاق

ترجمه شهاب الدین امیرخانی

www.ketab.ir

بنگاه ترجمه و نشر
کتاب پارسه

سرشناسه: هانس گئورگ گادامر
 عنوان و نام پدیدآور: هرمنوتیک دین و اخلاق / هانس گئورگ گادامر / شهاب‌الدین امیرخانی
 مشخصات نشر: تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه ۱۳۹۶.
 مشخصات ظاهری: ۲۲۴ ص
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۳-۳۰۲-۹
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا
 یادداشت: عنوان اصلی: Hermeneutics, religion, and ethics, c 19999
 موضوع: هرمنوتیک / دین / اخلاق
 شناسه افزوده: امیرخانی، شهاب‌الدین، ۱۳۵۳
 رده‌بندی کنگره: B ۳۲۴۸ گ ۲۴۰۴ ۱۳۹۶
 ده‌بند: دیویی: ۱۲۱/۶۸۶
 شماره کسب‌نویس ملی: ۴۸۱۸۴۴۳

■ هرمنوتیک دین و اخلاق

هانس گئورگ گادامر	شهاب‌الدین امیرخانی
آماده‌سازی و تولید:	بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه
طراحی گرافیک: پرویز بیانی	چاپ و صحافی: آرمانسا
نوبت و شمارگان: چاپ اول ۱۳۹۶، ۱۱۰۰ نسخه	قیمت: ۲۴۰۰۰ تومان

همه حقوق چاپ و نشر برای بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه محفوظ است.
 هرگونه اقتباس از این اثر، منوط به دریافت اجازه کتبی از ناشر است.

بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه

تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان شهدای ژاندارمری شرقی، پلاک ۷۴

طبقه دوم، تلفن، ۶۶۴۷۷۴۰۵

www.parsehbook.com / info@parsehbook.com

@ketabeparseh

فهرست

مقدمه مترجم	۱۱
مقدمه مترجم آلمانی به انگلیسی	۱۵
بخش یکم: کانت و پرسش درباره خدا	۲۵
بخش دوم: درباره امکان یک فلسفه اخلاق	۴۵
بخش سوم: درباره امر الوهی در اندیشه یونان باستان	۶۷
بخش چهارم: مسئله هستی‌شناختی ارزش	۹۳
بخش پنجم: اندیشه به مثابه رستگاری (افلوپتین واسط بین افلاطون و آگوستین)	۱۱۱
بخش ششم: اسطوره در عصر علم	۱۲۰
بخش هفتم: اخلاق ارزش و اخلاق عملی	۱۴۳
بخش هشتم: تأملاتی درباره رابطه دین و علم	۱۶۱
بخش نهم: تأملی درباره نقش دوستی در علم اخلاق یونانی	۱۷۱
بخش دهم: ارسطو و اخلاقیات دستوری	۱۸۹
یادداشت‌ها	۲۱۳

مقدمه مترجم

به عنوان مترجم شاید وظیفه‌ام فقط روشن کردن معنی کلمات و عبارات به کار رفته در متن زبان اصلی و نقل درست از حوای متن باشد، و اگر چه کار اصلی فلسفه ترجمه نیست، اما شاید شنیده باشید که برخی گفته‌اند این تمام وظیفه فلسفه است که معنی کلمات را روشن کند. باید این شرط را نیز افزود؛ به این شرط که متنی که کلماتش باید روشن شود ارزشمند و راستی مهم باشد. به این تعبیر، ترجمه نیز اگر به متن بااهمیتی پردازد کوششی فدرمی خواهد بود، البته این نکته، عذر کافی برای طفره رفتن از نگارش مستقل در فلسفه نیست. توصیف یکباره تفکر در قالب تعریف ناممکن است، اما مسلماً نباید آن را در شکل کلمات، به صورتی منجمد تصور کرد؛ واژه به حرکت درمی‌آید و از این زبان تا آن زبان و از این متن تا متن دیگر پیچ و تاب می‌خورد تا به موضوع تأمل ما تبدیل شود و در متن بزرگ تاریخ یک ملت به حرکت درآید. کلمه آن گونه که می‌توان از معارف دینی و باستانی دریافت، زنده است. کلمه مرجع حیات همه موجودات زنده است. بی کلمه موجود حسی، می‌میرد و با کلمه

موجودیت زنده هستی به حرکت درمی آید.

در متنی که ملاحظه می کنید، کلمه های یونانی و لاتینی از دلالت های باستانی خالی نیستند و برای ذهن خوانندگان امروزی مبهم هستند. نویسنده آلمانی و مترجم انگلیسی کتاب ترجیح داده اند خود واژه های اصلی یونانی و لاتین را به کار ببرند و به معادل های آن ها در زبان خود، که بسیار نزدیک تر از زبان ما به زبان باستانی اروپاست اکتفا نکنند. ما هم سعی می کنیم به این خواست نویسنده احترام بگذاریم و واژه های باستانی یا مورد تأکید را با آنکه بجانسی با زبان و خط فارسی ندارد، حتی الامکان در پانویس بیاوریم و یا آرانگاری که:

نویسنده کتاب را از اعماق تاریخ بیرون کشیده و می خواهد با در نظر گرفتن زمینه تاریخی معنی آن ها را روشن گرداند. شیوه تفسیری یا هرمنوتیک چنین روشی را به طور کلی می پذیرد، با این فرض که در کلام گذشتگان اثری از حقیقت گذشته هست که امروزه در پرده غفلت نهان شده و تنها رد پای آن باقی مانده است.

این کتاب به خوبی به نگرش هرمنوتیک در باب مواد برگرفته از دین و اخلاق پرداخته و تفاوت عمده بین «هرمنوتیک دین» از پایگاه فلسفه و «هرمنوتیک دینی» از دیدگاه شخص مؤمن را وسیع می دهد. از طرفی او همسانی این دو را در تاریخ باستان نشان می دهد. رویکرد تاریخی فیلسوف آلمانی، هانس گئورگ گادامر^۱ به معرفت، به او جواز استفاده از همه منابع تاریخ معرفت اعم از دین و فلسفه را می دهد و اگر از علم جدید و روش آن در اینجا خبری نیست، دلیلش این است که او به دنبال روزه ای می گردد تا منظره دنیای جدید را از منظره یابی قدیمی فرا رو ببیند، و گر نه دانشمندان و معماران علوم، هر روز و همه روز در کار خود کوشا و پیروزمند به پیروی از «روش های» جافتاده در

پژوهش مشغول‌اند. گادامر در برخی آثار خود و از جمله کتاب بزرگ حقیقت و روش^۱ (چاپ اول - ۱۳۳۸ ه.ش = ۱۹۶۰) به روش‌گریزی خود اذعان کرده و تجربه‌ای پیش‌بینی‌ناپذیر در هنر و تاریخ و جنبه‌های دیگر زندگی آدمی را جستجو می‌کند. حقایق وجودی مانند ایمان و اخلاق و زیبایی‌راستین، فراتر از تبیین‌های روانی و زیستی هستند و بسا حقایق که نمی‌توان آن‌ها را از علوم روشمند طلب کرد. نه این که روش‌های علوم به کلی در گشایش حقیقت بیکار و بی‌ثمر باشد، نه این راه دستیابی به حقیقت، منحصر در روش نیست. روش تنها افقی معین و از پیش معلوم را می‌پسندد که برای انسان آفرینشگر ملال‌آور است و این، انسان را برمی‌انگیزد تا از مرزهای قبلی عبور کند. راهی برای این آزادی هست. راهی که آغازش مهیا شدن برای انجامش به دست ماست. این مهیا بودن آغاز، از آزادی می‌کاهد و کرانمندی ما را گسترده نمی‌کند. این محدودیت، فی‌نفسه غم‌انگیز و دردآور است ولی از آن‌گریزی نیست. انگهی کسی نمی‌داند، شاید از عدم نقیّد محض بهتر باشد، زیرا آزادی در بی‌کرانگی عام نقیّد صرف معنا ندارد. آزادی ما محدود و مقید به جهان پیش‌رو و احوالات روزمره است. آدمی ناگزیر باید به دردمندی و شگفت‌زدگی‌اش در این عالم توجه کند. هرگز نمی‌تواند امید گشایشی از ناکجا داشته باشد.

در اینجا لازم است از دوستان و همکاران گرامی کمال تشکر خود را برای نکات ارزشمندی که گوشزد کردند صمیمانه ابراز کنم. از جمله این تشکرها آقای دکتر محمدرضا ریخته‌گران، آقای دکتر محمدرضا بهشتی، آقای حمید رجبی دانشجوی دکترای دانشگاه تهران که شعر ریلکه را برایم ترجمه کرد و همین‌طور پدر و مادرم که همیشه و فراتر از هر توصیفی تشویق کرده‌اند. از خانم دکتر مژگان اکبری نیز سپاسگزارم که اصل کتاب را با مهربانی در دست‌رسم قرار دادند.

در مورد پانویس‌ها و توضیحات متن قابل ذکر است که آنچه با عنوان یادداشت‌ها در انتهای کتاب آمده همان پانویس‌های مترجم انگلیسی - است که هم شامل ارجاعات و هم شامل توضیحات اوست و آنچه در هر صفحه به صورت پانویس آمده از مترجم فارسی است. بنابراین اگر ارجاعی با عدد ذکر شده که توضیح آن را در پای صفحه نمی‌یابید می‌توانید آن را در پایان کتاب جستجو کنید. نکته دیگر اینکه، تاریخ نگارش مقالات در ابتدای آن‌ها به دو صورت میلادی و شمسی برای تطبیق زمانی از سوی خوانندگان فارسی زبان - درج شده است.

www.ketab.ir